

Қазіргі жаһандану процесінде рухани жаңғыру негізінде инновациялық білімді қалыптастыру мен қатар, ұлттық тәрбиені болашақ ұрпақтың бойына сіңіру де аса қажет.

Тәуелсіз Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің міндеті – ұлттық және адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды

медиацияны дамытудағы негізгі мәселе - бұл процедураны заңнамалық тұрғыда реттеу сияқты мемлекеттік органдар мен азаматтық қоғамның практикалық қызметінде де, интеграциялық және жүйелі тәсілдің жоқтығы. Жақын арада медиацияны құқықтық қатынастардан туындайтын дауларды шешудің пайдалы және әділ тәсілі ретінде қоғам қабылдайды деп үміттенеміз.

Қазақстан Республикасы

РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ - МҮМКІНДІКТЕР ҚАЙНАРЫ

қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау» екендігі атап көрсетілген. Бүгінгі таңда жас ұрпақты өз халқының тарихын, тегін, салт-дәстүрін, тілін, білімін меңгерген мәдениетті, адами қасиеті мол, шығармашыл тұлға етіп тәрбиелеу – өмір талабы, қоғам қажеттілігі.

Жалпы білім беру жүйесінің жағдайы соңғы екі онжылдықта динамикалық сипатталды. Мұғалімдер, әлеуметтанушылар мен экономистер білім беру мазмұнын, оқыту әдістерін, білім беру жүйесін басқаруда және жалпы алғанда мемлекеттік және басқа да әлеуметтік институттармен бірлесіп мектептің ұстанымында әр түрлі өзгерістерді атап өтеді. Өзгерістер ауқымы мен әртүрлілігі оқу орындарына тікелей әсер етеді. Бұл мектеп менеджментін модернизациялауды талап етеді, бұл, өз кезегінде, осы процестің қазіргі ғылыми негіздемесінің маңыздылығын өзектейді.

Мектеп жүйесі білім беру мекемелерінің ұйымдық формасымен, сондай-ақ оқыту процесінің дидактикалық негіздерімен байланысты көптеген реформаларды жүзеге асырады. Осы уақыт кезеңінде сапалы білім беру жүйесін қалыптастыру білім беру үдерісін, жетілдіру үдерісін және оқу үдерісіне қатысты барлық аспектілерді қамтамасыз ететін көптеген ғалымдармен қарастырылады. Қазіргі уақытта білім - бұл халықтың білім деңгейі ғана емес, мәдениет, жалпы психологиялық даму, мораль, құндылықтарды қабылдау және жасөспірімдерде төзімділік сияқты қасиеттерді қалыптастыруға әсер ететін қоғамдық құндылық.

Медиацияны медиация ретінде жанжалдарды шешудегі медиация реті жетеді, делдалдық елдер, отбасылар, саяси партиялар, діни қауымдастықтар, түрлі әлеуметтік топтар арасындағы қақтығыстарды шешу үшін пайдаланылды. Жалпы,

Президентінің Жолдауында Елбасы Н.Ә. Назарбаев «Қазақстан - 2050» Стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» негізгі даму басымдықтарын, соның ішінде

дауларды соттан тыс реттеу үшін институттарды дамытуды анықтады. Медиацияны қолданудағы проблемаларды анықтау және оларды жою жөніндегі шешімдерді әзірлеу осы рәсімнің тиімділігіне ықпал етеді.

Мектептегі медиация қызметін жасаған кезде өнерге назар аудару керек. Білім беру ұйымы өз құрылымында білім беру қызметін жүзеге асыруды қамтамасыз ететін әртүрлі құрылымдық бөлімшелердің болуы мүмкін екенін анықтайды. Бұл білім беру ұйымының жүзеге асырылатын білім беру бағдарламаларының деңгейін, түрін және бағдарлануын, оқу формаларын және студенттердің тұру тәртібін ескере отырып, олар әлеуметтік бейімделуді, оған қажет оқушыларды оңалтуды және басқа да құралдарды ұсынады. Яғни, мектептегі медиация қызметі білім беру ұйымының жергілікті нормативтік актілерінің негізінде жасалуы мүмкін.

А.УБАЙДИНА,
Д.ЖУМАБАЕВА,

М. Әуезов атындағы ОҚУ-дің «Заманауи педагогика және психология» кафедрасының оқытушылары.

ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУ - РУХАНИ ЖАҢҒЫРУДЫҢ НЕГІЗІ

«Ел болам десең, бесіңді түзе» деген Мұхтар Әуезовтің дана сөзінің маңыздылығы күннен - күнге артып келеді. Өйткені, әрбір білім алушы өз жері мен оның байлығының иесі болу үшін ұлттық құндылықтарын сақтай отырып, жаңа технологияларды меңгеріп, жаңаша өмір сүруге үйренудің жолдарын да білуге тиіс. Егер қоғамның дамуы білімді де білікті адамдардың жаңаша қызмет атқаруын керек ететін болса, сол жаңашыл болашақ қоғам мүшелеріне білім мен тәрбие беретін ұстаздарымыз тың идеялармен қаруланған, жаңашыл болуы керек екені сөзсіз. Ұстаздарға тың идеяларымен серпіліс беретін оны ұйымдастыратын мектеп басшысы. Білім мен тәрбие жүйесі қоғам дамуымен бірге жаңарып келеді.

Елбасы «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Жолдауында еліміздің бүгінгі мен жаңа әлем көшбасшыларының қатарына қосылу үшін алға қойған маңызды міндеттерді нақтылап берді. Білім берудің жаңа сапалық көрсеткіштерінің нақты

«Бөлінгенді бөрі жейді» демекші, қазақстандықтардың жершілдікке бөлінбеуі қажеттілігін алға тартады. «Мысалы, жершілдікті алайық. Әрине, туған жердің тарихын білген және оны мақтан еткен дұрыс. Бірақ, одан да маңыздырақ мәселені – өзіңнің біртұтас ұлы ұлттың перзенті екеніңді ұмытуға есте болмайды». Сайын дала төсіндегі тұлпарлар дүбірі күллі дархан даланы дүр сілкіндірген қазақтай қайсар, бірлігі берік, рухы биік елдің, біртұтас ұлттың перзенті «Атаның емес, адамның баласы» болуы керектігі ескерілетіні көңілге қонымды. Елдік мүддеге қатысты байсалды ой, зерделі пікірлерін оқи отырып, жүрегің тебіренеді.

Ұлттық жаңғыру дегеніміз – ұлттық санамен тығыз байланысты. Оның түпкі мақсаты – ұлттық бірегейлікті сақтап, ел ішінде бейбітшілік пен келісім үйлесе отырып, ұлттық береке, бірлік салтанат құрған бәсекеге қабілетті, табысты ел болу. «Сонымен бірге, жаңғыру ұғымының өзі мейлінше көнерген, жаһандық әлеммен қабыспайтын кейбір дағдылар мен әдеттерден арылу дегенді білдіреді», - дейді Н.Ә.Назарбаев. Сондықтан рухани жаңғыру үдерісін дер кезінде қабылданған оң шешім деп танымыз. Осы рухани жаңғырудың жүзеге асырылуын біз және сіз болып, «Бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарып» бірлікте орындауымыз аса қажет. Бәсекеге қабілетті, әлемдік деңгейде танылған әрі дамыған рухани кемел ел болу – Елбасының асыл арманы. Ендеше, мемлекет басшысының жастарға соны серпін, тың бастама ұсынуы келешекке қамданудың әрекеті деп түсінеміз.

Рухани - патриоттық, адамгершілік тәрбиесінде алдымен баланы тек жақсылыққа тәрбиелеп, одан кейін білім берсе, соны мақсат тұтса, ұстаздың, ата - ананың да болашағы жарқын болмақ. «Мен үш қасиетімді мақтан тұтам» - депті Ақан сері. Олар: жалған айпадым, жақсылықты сатпадым һәм ешкімнен ештеңені қызғанбадым. Бұл үш қасиет әркімнің өз құдайы. Өз құдайынан айрылған адам бос кеуде, өлгенмен тең деген екен. Олай болса жеке тұлғаны қалыптастыруда, олардың жан дүниесіне сеніммен қарап, әрбір іс әрекетіне мақсат қоюға, жоспарлауға, оның орындауға, өзіне-өзі талап қоя білуге тәрбиелеу - адамгершілік тәрбиенің басты мақсаты. Мақсатқа жету үшін сан алуан кедергілер болуы мүмкін. Ондай кедергілерден өте беруді бала бойына қас кезінен бастап әр пән мұғалімі қалыптастыру жеке тұлғаны қалыптастыру негізін қалайды. «Еліміздің күші - патшада, сәбидің күші - жылауында» демекші біздің күшіміз, қорғанышымыз, сеніміміз адамгершілігімізде болуы керек.

Сонымен қорытынды келе, осындай халқымыздың маңдайына біткен ұлттық құндылықтарымыз, ерекше дәстүрлеріміз арқылы сонау өткен ғасырлардан өшпес мұра болып қалыптасып келе жатқан дархан халқымыздың таратқан үлгі насихаты асыл мұраларымызды өздеріңіздің талмай, қажымай еткен еңбектеріңіздің арқасында дарынды да тәрбиелі оқушылардың бойына сіңіріп, ұлттық мәдениетімізді әлемдік деңгейдегі мәдениетке жеткізіп сақтауға деген патриоттық сезімді қалыптастыруға, рухани жаңғыруға бір кісідей атсалысайық!

Гулназ РАИМБЕКОВА,
М. Әуезов атындағы ОҚУ-дің
«Дене тәрбиесі теориясы мен әдістемесі» кафедрасының оқытушысы.

бағдарламасы ретіндегі жолдаудың «Адами капитал - жаңғыру негізі» білім саласындағы жетінші міндеті білім беру саласын дамыту бойынша маңызды міндеттерді айқындап берді. Елбасымыздың рухани жаңғыруға, руханиятқа, білім, ғылымға маңыз беруі – үлкен көрегендік пен ұлттың алға ілгерілеуін жылдам қарқынмен жылжытатын қозғаушы күш. Бұл – тәуелсіз еліміздің бақытты болашағы мен алаңсыз келешегі үшін жасалып жатқан жұмыс. Елбасы рухани жаңғырудағы ұлттық сананың рөліне баса назар аударып, бірнеше міндеттерді айқындап нақтылады. Оның ең негізгісі ұлттың терең тарихынан бастау алатын рухани ұстанымды сақтап қалу. Тарихтың белестерінен сүрінбей өткен құндылықтарымыз бен озық дәстүрімізді табысты жаңғырудың алғышартына айналдыра білу. Бұл ретте, Елбасы «Жаңғыру жолында бабалардан мирас болып, қанымызға сіңген, бүгінде тамырымызда бүлкілдеп жатқан ізгі қасиеттерімізді қайта түлетуіміз керек», екенін атап көрсетті. Президент рухани жаңғырудағы ұлттық сана-сезім көкжиегін кеңейтуде екі нәрсенің басын нақты ашып беріп отыр.

Нұрсұлтан Назарбаевтың келесі бір ерекше ескертетін дүниесі, ол – біздің ұлттық рухымыз бойымызда мәңгі қалуға тиіс екендігі әрбір отансүйгіш жүректерді тебіреніп, бойындағы жігерін жани түседі. «Ұлттық салт-дәстүрлеріміз, тіліміз бен музыкамыз, әдебиетіміз, жоралғыларымыз, бір сөзбен айтқанда ұлттық рухымыз бойымызда мәңгі қалуға тиіс. Абайдың даналығы, Әуезовтің ғұламалығы, Жамбылдың жырлары мен Құрманғазының күйлері, ғасырлар қойнауынан жеткен бабалар үні – бұлар біздің рухани мәдениетіміздің бір парасы ғана». Сондай-ақ